

Мр Маријана
МАТОВИЋ

ЧАЧАНСКИ ТРГОВЦИ МАТОВИЋИ : ПРИЛОГ ЗА ПРИВРЕДНУ ИСТОРИЈУ ЧАЧКА XX ВЕКА

УДК: 929.52МАТОВИЋ(497.11 Чачак) ; 339.37(497.11),,19“

Апстракт: У раду је приказана делатност чувених чачанских трговаца браће Матовића, који су, у потрази за бољим животом, реаговали на подстицаје које је пружало окружење њиховог времена, значајно доприносећи економском успону Чачка у првим деценијама XX века. Јездимир, Радиша, Глигорије и Војислав Матовић чинили су темељ чачанског трговачког слоја између два светска рата, те се кроз причу о њима сагледава привредна, друштвена и политичка историја међуратног Чачка.

Кључне речи: Чачак, трговина, привредна историја, чачански трговци Матовићи, „Јездимир Матовић и Другови“, „Војислав Матовић и Брат“

Поглед у прошлост

У строгом центру данашњег Чачка, у Кужељевој улици, на углу између робне куће „Партизан“ и посластичарнице „Дезерт“, пре Другог светског рата налазила се гласовита трговинска радња „Јездимир Матовић и Другови“, а преко пута ње, идући ка цркви Светог Вазнесења, са десне стране Улице Краља Милана (данас Улица Жупана Страцимира), на месту где је књижара „Вук Караџић“, такође надалеко чувена радња „Војислав Матовић и Брат“. Међутим, после Другог светског рата порушена је већина репрезентативних, старинских здања која су граду давала препознатљиву физиономију, а све више замире и дух старе чачанске чаршије. Иста судбина задесила је и обе радње Матовића. О њиховом некадашњем изгледу сведоче једино фотографије старог Чачка, похрањене у породичним албумима и збиркама Народног музеја у Чачку. Многи старији и средовечни Чачани памте ову познату трговачку породицу чији бројни потомци и данас остављају значајне трагове у привредном, културном и спортском животу града на Западној Морави, али и других места у која су одлазили.

Ко су били трговци Матовићи?

Порекло

Пресека

Мада дубоко укореењени у темеље предратног и модерног Чачка, ови бистри и предузимљиви горштаци старином су из живописног села Пресека: „Село се увукло у долину Пресечке реке, између Мучња и Чемернице. Заклоњено је висовима Мучња од хладног северца и овде је увек веома топло у односу на надморску висину (око 900 m). И земљиште је плодно. Падине Мучња, а поготово Чемернице су обрасле травом и подесне су за гајење стокe. Пресечани су познати надалеко као одлични сточари. За дебеле волове и овнове узимали су за време јесењих вашара и на пијацама Ивањице, Пожеге и Ариља велике паре. За тај новац су раније куповали земљу у долини Западне Мораве, у околини Чачка и тамо се делимично сасељавали. Наиме, купована је земља за једног или двојицу браће, а један или двојица остајали су у родном крају, на родитељском огњишту. Касније су и ови из крајева између Мучња и Чемернице одлазили у свет [...]

Матовићи, 11 к. (Васиљевдан), је најбројнија фамилија у Пресеци и налази се близу Мочиоца. Највероватније да су се Матовићи доселили из Пиве и има их у Ојковици. Воде порекло од Шекулараца. У Мочиоце су дошли од Сјенице. Давно су се једни одселили у Чачак, још крајем прошлог и почетком овог века и тамо су се бавили трговином и постали су познати трговци. Пре педесетак година одселили су се и други. Тако да данас у Чачку има више Матовића него у Пресеци. Њих има у Ариљу и околним селима Чачка.“¹

Према породичном предању, пресечки Матовићи досељени су 1780. године из источне Херцеговине. Крсно име је Свети Василије Велики (14. јануар), а стари кумови Јованчевићи из Маскове: „Матовићи су потомци родоначелника Мата, који се доселио са два сина око 1780. године од Сјенице. По породичној традицији, даљњим пореклом су из источне Херцеговине (околина Никшића). Матово презиме је непознато. Имао је два сина: Ивана (1782–?) и „Карацу“ (име му је непознато, а ово му је био надимак; његово потомство и дан-данас називају Караџићима). Караџа је имао три сина: Вуколу (1805–?), Вујицу (1813–?) и Марка (1814–?). Овај родослов приказује потомство Ивана Матовог. Иван се женио три пута и имао је седам синова: Вићентија (1804–?), Димитрија (1810–?), Дмитра (1815–?), Јована (1821–1905), Василија (1827–?), Мата (1833–1896) и Стевана (1839–1901). Дмитар Иванов одселио се 60-тих година прошлог века у Ивањицу. Његово потомство је замрло по мушкој линији. Потомство Риста Веселиновог после 1945. отишло је на мајчевину у Јасеново. Потомци Иванови су веома предузимљиви и бистри људи: Дмитар Иванов и Новак Димитријев

1 Љубомир М. Марковић, Светислав Љ. Марковић, *Становништво Моравичког Старог Влаха*, Београд, 2002, 234, 236.

су били мутавције. Јездимир Радивојевић, Милош Стеванов и Војислав Новаков били су трговци. Веселин Новаков и Радивоје Матов су били дугогодишњи председници општине мочиоцке. Потомство Иваново данас живи у: Пресеци, Јасенови, Ивањици, Н. Вароши, Ариљу, Ужицу, Чачку, Кулиновачком пољу, Београду, Обреновцу, Краљеви, Аустралији, Немачкој, Земуну, Крагујевцу и Торонту.²

Иваново потомство

Пратећи разгранато породично стабло, допуњено подацима добијеним од чачанских Матовића, стиче се прилично поуздан и јасан увид у генеалошки низ чији је зачетник Иван Матов.³

Иван је имао седморо деце: Вићентија (1804-?), Димитрија (1810-?), Дмитра (1815-?), Јована (1821-?), Василија (1827-?), Мата (1833-1896) и Стевана (1839-1901). Мато је изродио **Радивоја** (1857-1935, кмет), Сенију (?-?, удату у Дабовиће из Маскове), Василија (1872-1956, воденичар), Стевана (1879-1941, носилац одликовања из Првог светског рата), Душана (1881-1916), Јелику (?-?, удату за Крсту Бјекића), једну кћер удату у Белу Реку и једну у Дробњаке из Трудова.

Радивојеви су Петрија (1887-1906), **Јездимир** (1889-1969, трговац у Чачку), Владимир (1891-1915), **Радиша** (1893-1945, трговац у Чачку), **Глигорије – Глишо** (1895-1995, трговац у Чачку), Арсеније (1897-1985, врстан аутомеханичар и возач краља Петра Другог Карађорђевића), Ранко (1900-1910), Стојка (1901-1902), Персида, Добринка (1905-1923), Милојка (1909-1981), Василија (1910-?), Илија (1913, земљорадник и рудар – Лиса, Борски рудник) и Млађен (1919-?).

Радивоје се два пута женио. Са првом женом Савком (сестром Игњата Томића) имао је десеторо деце – пет синова и пет кћерки. Најстарија Сава удата је у Маскову за Видосава Дабовића. Стојка је умрла као дете. Персидин муж био је Вилиман Дабовић, а Милојкин Драгољуб Обреновић. У другом браку са

2 Запис у заглављу узорно сачињеног родослова Матовића који је 1999. године израдио Вукоје Властељица из Пресеке, чува се у породичном власништву Миодрaгa - Мија Матовића (1954) из Чачка. Комплетан родослов публикован је и у: Делимир Стишовић, Срећко Ђурчић, *Пресека под Мучњем и Чемерницом : (прошлост и живот народа, обичаји, ратови, школа, родослови)*, Чачак, 2007, 129-135, а подробнији подаци о пресечким Матовићима са три породичне фотографије објављени су у: Делимир Стишовић, *Мочиоци*, Чачак, 2009, 143-152. Подаци о земљоделцима Матовићима (Јовану, Димитрију, Милану, Марку, Вићентију и Димитрију) из Пописа становништва и непокретне имовине 1863. године за село Мочиоце налазе се и у: Драгутин – Драган М. Радивојевић, *Моравичани у првом потпуном попису после ослобођења од Турака*, Ивањица [тј.] Чачак, 1993, 395, 404-406.

3 Међутим, за поједине претке данас је тешко утврдити тачне и потпуне године рођења и смрти, а некимa су и имена остала неупамћена.

Миросаном Радивоје је имао шесторо деце, од којих је четворо умрло у раном детињству. Преживели су Илија и Василија (удата за Војислава Драшковића).

Јездимирови су Радмила (1918–1943), Радивоје – Рако (1920–2000),⁴ Стеван (1922–1941)⁵ и Владимир (1929–1998),⁶ а Мирјана, Мијодраг и Надежда су умрли по рођењу. Радивојеви су Слободан – Џаја (1949–2006)⁷ и Предраг (1950). Предраг има Ивана (1973). Иванови су Василије и Јована.

Радишини су Момчило (1925–1938),⁸ Славољуб - Славо (1927, лекар анестезиолог, радио у Немачкој, сада живи у Београду), Љиљана (1929), Градимир (1939, службеник у „Агростроју“ у Чачку) и Гордана (1939).

Глишови су Јован (1924), Надежда (1926–1934), Душанка (1927), Оливера (1929–1931), Душан (1933, грађевински техничар у „Ремонту“ и „Урбанпројекту“) и Слободан (1935, архитекта и пуковник, био надзорни орган на аеродромима). Јованова је Сања (1966). Душанови су: Глигорије – Гиле (1956)⁹ и Душанка (1958). Глигоријеви су Василије (1987) и Андријана (1988). Слободан има Александру (1971) и Александра (1975).

Арсенијеви су Љубица (1927) и Никола (1928–1982, магистар техничких наука, радио у Републичком заводу за основно образовање). Николини су Мирјана (1955) и Зорица (1957).

Илија има Вељка (1939–1958), Антонија (1942, земљорадник, столар, свирач), Радивоја (1943, пуковник), Миодрага (1946, инжењер организације рада у Чачку) и Раду (1950). Антоније је отац Весне (1959), Мирославе (1960),

4 Познати чачански учитељ и наставник математике, велики боем и козер. Завршио Учитељску школу у Јагодини. Службовао 10 година у ОШ „Богдан Капелан“ у Гучи (1949–1959), а потом у ОШ „Драгиша Мишовић“ у Чачку. Као талентован глумац, после ослобођења, две године био члан глумачког ансамбла чачанског Културно-уметничког друштва „Абрашевић“, а глумом, режијом и организацијом позоришног живота бавио се и током службовања у Гучи.

5 Трговачки помоћник, био играч подмлатка Фудбалског клуба „Борац“. Као борца Друге чачанске чете четници су га у Карану код Ужица заробили и предали Немцима који су га стрељали 27. новембра 1941. на брду Крушику код Ваљева. О његовом херојском држању пред стрељачким стројем сведоче, између осталих, књиге Милоша Браловића *Рањено срце*, Београд, 1968, 241, 289 и Радисава С. Недовића *Чачански крај у НОБ : слободари на стратиштима : 1941–1945*, Чачак, 2009, 139–142, 152.

6 Владимир, кога су Чачани знали по надимцима Гарсон и Јокан, овековечен је у потресним причама Бранка В. Радичевића „Будућност“ и Љубомира Радивојевића Шаје „Гарсон је имао душу“.

7 Познати чачански драмски писац, глумац и сатиричар, сјајан козер и један од последњих чачанских боема. Радио као организатор аматерских активности у чачанском Дому културе. Био и савезни кошаркашки судија. Носилац бројних награда и признања за глумачка остварења, хумор и сатиру. Објавио три књиге афоризама (2000, 2002, 2006). Добитник Општинске награде Чачка за 1999. годину. Овековечио деду Јездимира у својим причама.

8 Био најбољи ђак чачанске Гимназије, али умире рано, 28. септембра 1938, као ученик III₄ разреда.

9 Глигоријев унук-имењак Глигорије – Гиле и данас чува пет печата из некадашње радње „Војислав Матовић и Брат“.

Владана (1963) и Зорице (1970).¹⁰ Владанови су Марко и Сара. Радивојеви су Снежана (1969) и Слободан (1970).¹¹ Миодраг има Марију (1977, докторирала технологију у Утрехту, Холандија) и Милоша (1979, економиста).

Стеваново потомство

Стеван (1879–1941, носилац ратног одликовања), имао је седморо деце: Иван (1906), **Угрн** (1909–1998, трговац у Мочиоцима, Мрчајевцима и Чачку), Мато (1911, отишао у Аустралију из немачког заробљеништва), Славко (1914), Жарко (1920–1942), **Милош** (1923–2007, трговац у Чачку) и Милунка (1925). Угренови су Мирјана (1942, дипломирани економиста у Чачку) и Миодраг (1943–1944). Мато је отац Љиљане и Стевана. Стеванови су Крстина и Александар. Милошеви су Петар (1949, дипломирани инжењер и првак Чачка у шаху) и Миодраг (1954, економски техничар, живи у Чачку). Петрови су Марко (1984) и Марија (1983). Миодраг је отац Невене (1986) и Николе (1988).¹²

„Јездимир Матовић и Другови“

Процес трансформације трговине у Србији (од еснафа до удружења) започет је доношењем Закона о радњама 1910. године. Међутим, Први светски рат прекинуо је значајан привредни успон. У ратовима 1912–1918. погинуло је 30 чачанских трговаца и трговачких помоћника. По окончању ратова, трговинске радње и предузећа у Чачку се, према предмету пословања, опредељују за бављење одређеном браншом. Фебруара 1919. у Чачку је било 108 трговаца чији се број брзо повећавао захваљујући развоју тадашње привреде, па је за четири године било 47 трговаца (43,5 %) више.

Познати чачански трговац Јездимир Матовић, син Радивоја и Савке, рођен је у Пресеци 19. маја¹³ 1889. године.¹⁴ Учесник је балканских и Првог светског рата (1912–1918). Венчава се 25. фебруара 1918. са Наталијом Голубовић из Крушевца, кћерком Василија и Гроздане, рођеном 17. марта 1895. Кум је био Радосав В. Спасовић из Ивањице.

10 Весна је економски техничар у Београду, Мирослава је економиста у Латвици (Хладњача), а Зорица је радница у „Јавору“ у Ивањици. Владан је официр (мајор) и живи у Ужицу.

11 Снежана је књиговођа, а Слободан техничар. Обоје живе у Београду.

12 Изостављени су подаци о Василијевом, Јовановом, Димитријевом и Вићентијевом потомству, јер нису непосредно везани за тему овог рада.

13 Датуми су по јулијанском, тзв. старом календару.

14 Као година рођења Јездимира Матовића уписана је на надгробном споменику 1888.

Вративши се из Првог светског рата, Јездимир 1919. године у срцу Чачка,¹⁵ у Кужељевој улици број 8, отвара трговачку радњу са седиштем на Великом пијацу број 34:¹⁶ „У вароши Чачку отворио сам Бакалско-Колонијалну-Мануфактурну радњу и протоколисао је код Чачанског Првостепеног Суда под фирмом: ЈЕЗДИМИР Р. МАТОВИЋ. Фирму ћу сам пуноважно потписивати у свима трговачким пословима. Ово објављујем на основу § 5 трг. закона 19. марта 1919. год. Чачак Јездимир Р. Матовић 1438, 3–31.“¹⁷

Извесно време послује самостално, а наредних пет година, до 1924, води фирму ортачки са Ђунисијем Јовићевићем: „У вароши Чачку обављам бакалско-колонијално-мануфактурну радњу под мојим именом: ЈЕЗДИМИР Р. МАТОВИЋ коју сам био протоколисао код чачанског првост. суда. Од данас примам према нашем уговору у ортаклук Ђунисија Јовићевића трг. овд. На основу стечених права на горњу радњу, према одобрењу Трговачке Коморе од 3. маја ове год. бр. 2006, и од данас ћемо водити поменути радњу под фирмом: ЈЕЗДИМИР МАТОВИЋ и Друг „ДРИНЦИ“. Фирму ћемо сами пуноважно потписивати у свима трговачким пословима. Ово објављујемо на основу § 5. трговач. закона. 29. септембра 1919. г. Чачак Јездимир Р. Матовић Ђунисије Јовићевић.

Да су Јездимир Р. Матовић и Ђунисије Јовићевић, трг. из Чачка, које суд лично познаје, овај оглас овом суду на потврду поднели, и пред судом га по прочитању у свему за свој признали, – чачански првостепени суд на основу § 5. трг. закона тврди с тим да је такса за потврду по тбр. 156б зак. о так. у 60 дин. у маркама плаћена, овде утиснута и поништена. Бр. 8603 29. септембра 1919. г. Чачак Председник суда, Мих. Манојловић 7613, 3 – 3.“¹⁸

У Србији је 1922. године било око 40, а у Чачку 22 трговинске бранше-струке у 155 прометних радњи. Највише је било бакалских – 38, мануфактурних – 36 и шпекулативних – 18. Њихове основне делатности биле су бакалница, мануфактура и шпекулативна регистрована радња.¹⁹

15 „Према списку [лица – грађана вар. Чачка којима су издати купони за пријем шећера по кгр. од члана у породици], укупан број грађана Чачка почетком 1919. био је нешто испод 4800, што је смањење за више од једне хиљаде у односу на период непосредно пре рата (према попису 1910. године, Чачак је имао 5.671 становника)“ (Богдан Трифуновић, „Списак грађана Чачка из фебруара 1919. године“, *Изворник*, бр. 23 (2007), 51–52, 69). На овом списку, којим је евидентирано укупно 1179 имена, под редним бројем 658. уписан је и Јездимир Матовић, занимање трговац, улица Чупићева број 10, број чланова домаћинства 7.

16 Према казивању Јездимирове сестричине Виде (Обреновић) Шипетић (1936), кћерке Милојке – Мике (Матовић) Обреновић, датом аутору рада 21. децембра 2007, Јездимир је учио трговачки занат код неког Јеврејина (име неупамћено) у Београду.

17 *Службене новине* (Београд). – Бр. 47 (24. март 1919).

18 *Службене новине* (Београд). – Бр. 273 (28. децембар 1919).

19 Јарослав Дашић, „Трговинска бранша у Чачку почетком двадесетих година XX века“, *Изворник* (Чачак), бр. 12 (1996), 88–93.

Двадесетих година прошлог века извозна трговина у Чачку игра далеко већу улогу него увозна, јер скромни житељи чачанске варошице мало троше, доприносећи будућем економском напретку: „Трговци-увозници поручивали су еспап непосредно од страних индустријалаца (из Енглеске, Италије, Чехословачке, Аустрије и Немачке), снабдевајући робом и потрошаче у Г. Милановцу, Пожеги, Ивањици, Гучи и Ариљу.“²⁰

У Чачак се увезе годишње за око 100 милиона динара робе, а трговаца детаљиста има 160. Гросиста има 6, а ти су: Чачанска Увозна и Извозна Банка, Браћа А. Вујовић, Аћимовић и Комп., Јездимир Матовић и Другови, Војислав Матовић и брат, Бјекић и Дамјановић.²¹

Јездимир је све Матовиће који су дошли у Чачак „повукао“ из Пресеке за собом, па од 1924. године уводи у посао и млађег брата Радишу:²² „У вароши Чачку, обављамо бакалско-колонијалну-мануфактурну радњу, под фирмом: ЈЕЗДИМИР МАТОВИЋ и ДРУГ, „ДРИНЦИ“ која је судски протоколисана код Чачанског Првостепеног Суда 29. септембра 1919. г. под број 8603, објављена у „Службеним новинама“ број 167 од 21. децембра 1919. г. Од данас престајемо водити фирму под горњим именом, ступањем као члан фирме – ортак исте радње Радиша Р. Матовић, и проширујући делокруг нашег рада. Од данас ћемо по одобрењу Београдске Трговачке Коморе, бр. 9959 од 24. новембра 1924. г. обављати: бакалску, колонијалну, мануфактурну, шпекулативну и извозничку радњу ово земаљских производа, под судском протоколисаном фирмом: ЈЕЗДИМИР МАТОВИЋ и ДРУГОВИ. Сва примања и давања досадање наше фирме прешла су на ову нашу нову фирму. Фирму радње, сваки члан фирме пуноважно ће потписивати у свима трговач. пословима, задуживати и одуживати. Ово објављујемо на основу § 5. и 6. Тргов. Закона. Чачак, 29. децембра 1924. г. Јездимир Р. Матовић, Ђунисије М. Јовићевић, Јездимир [тј. Радиша – прим. М. М.] Р. Матовић. Да су Јездимир Р. Матовић, Ђунисије М. Јовићевић и Радиша Р. Матовић. трг. из Чачка, које суд лично познаје, овај оглас овом суду на потврду поднели и пред судом исти по прочитању у свему за свој признали, – Чачански Првостепени Суд на основу §

20 : Богумил Храбак, *Привреда, друштвени односи и политички живот Чачка од 1918. до 1941. године*, ЗРМ, XXIV, Чачак, 1994, 243.

21 : Миливоје М. Савић, *Наша индустрија, занати, трговина и пољопривреда : њине основице, стање, односи, важност, путеви, прошлост и будућност*, VIII, Сарајево, 1930, 166–167.

22 : Радиша Матовић, син Радивоја и Савке, рођен је у Пресеци 17. септембра 1893. Венчао се 19. јануара 1925. са Персом Стамболић, кћерком Павла и Крстине из Паковраћа, рођеном 14. маја 1903. Кум је био Драгић Поповић, учитељ из Аранђеловца. У браку је био 22 године, деце имао петоро, живих четворо. Умро је 28. августа 1945.

У Међуопштинском историјском архиву у Чачку чува се документ упућен 19. марта 1920. године Суду Општине Чачанске, у коме се Радиша Матовић обраћа Регрутној комисији са молбом да не буде уписан у регрутни списак, као и Уверење, издато 19 дана, месеца јуна 1914. год.: Радиша Р. Матовић из Пресеке среза ариљ. окр. ужичког, рођен 17-IX-1893. а регрутован 1914. године, оглашен је за привремено неспособно по чл. 3. тач. 3., с тога што је слабо развијен.

5. Трг. Закона тврди, с тим, да је такса за потврду по ТБр. 43 и 156 б у вези са Тбр. 160 Закона о таксама у 1060 динара у маркама плаћена, овде утиснута и поништена. Број 29482. – Од Чачанског Првостепеног Суда, 31. децембра 1924. г. 11617 1–1.²³

Са десне стране улазних врата радње постављена је фирма са натписом ЈЕЗДИМИР МАТОВИЋ И ДРУГОВИ, а око врата је исписано: СТОВАРИШТЕ БЕНЗИНА ПЕТРОЛЕУМА АУТОУЉАШЕЛ.

Током 1924. године Јездимир је имао и тзв. „филијал“ у Теочину код Горњег Милановца (Шумадијска област), са централом у Чачку.

Јездимирова радња²⁴ са телефоном број 35, „робу купује из прве руке, по најевтинијим ценама“, а продају за готово врши „ангро и детаљ“. Ради по цео дан, а о њеном пословању и односу према купцу сведоче и рекламе, повремено објављиване у тадашњој локалној штампи („Чачанском гласу“, „Чачанском покрету“ и „Полету“), којима се муштерије позивају „да дођу и увере се“ у „повољне цене“.

Тада је био развијен и леп пословни обичај да угледни грађани на страницама локалних новина „својим пријатељима – потрошачима – клијентима“ и „својим поштованим муштеријама“ честитају званичну и православну Нову годину, као и „наступајуће светле празнике Христовог Васкрсења“, па у томе ни Матовићи нису били изузетак.

У то време муштерија се поштује као светиња, дочекује се и испраћа са „љубим руке“, па, уз изузетну понуду, радња одлично послује:²⁵ „Своју радњу треба чувати као зеницу у очима, а треба је поштовати ко побожан поп цркву. Ако радњу чуваш и поштујеш, она ће тебе чувати и поштовати.“²⁶

23 Службене новине (Београд). – Год. 7, бр. 162 (20. јул 1925), 8. Убрзо након објављивања овог огласа, упућена је и молба Суду Општине Чачанске Чачак: *Молимо Суд Општински да нам изволи издати уверење: Да су Јездимир Матовић, Ђунисије Јовићевић и Радиша Матовић а) поданици Краљевине С. Х. С. б) да смо пунолетни и в) да умемо и можемо слободно располагати својом имовином. Таксу плаћамо Учтиви [печат и потпис] Јездимир Матовић и Другови трг. из Чачка. 10 августа 1925 Чачак.* Молба се чува у Међуопштинском историјском архиву у Чачку.

24 Радња се налазила у приземљу куће браће Милована (сајдија) и Петра (трговац) Видојевића, па је Јездимир плаћао кирију. На спрату су становали отац и стриц доктора Љубомира Бушца Крстића; оба су били касапи. Поред су били Милован „Папуција“ Урошевић (обућар, израђивао женске папуче), посластичарница и гвожђарска радња Стевана Зорановића (млад позинуо). Близу радње била је радња и кућа Драгана Ђирковића, сликара (у приземљу је био атеље, а на спрату стан). Поред, десно, била је радња оца Бранка и Милоша Ницовића, познатих чачанских лекара.

У непосредној близини радње налазили су се зграда Трговачког удружења и Трговачке омладине, затим лимарска радња, млечни производи, па Сима Мајданац. Преко пута се налазило стовариште грађевинског материјала Василија Петровића (деда Петра Цока Лазовића, новинара).

25 Када би видео неку сељанку са поцепаном марамом, Јездимир би јој поклонιο мараму.

Јездимир има и четири шегрта: Добривоја Глинтића,²⁷ Светомира Ђорђевића, Петра Луковића и Милутина Мариновића, а касније, када је Мариновић отишао у војску, Животу Тољића.²⁸ Најстарији Светомир имао је леп рукопис, па је задужен само за вођење рачунâ, док други шегрти одвајају робу и смештају је у магацин.

У пространом локалу, подељеном на две целине – радњу и магацин – купцима се нуди разноврсна и „добро сортирана колонијално-бакалска роба“: прехрана, стакло, порцелан, емајлирано посуђе, нешто козметике, анилин-боје које се највише продају,²⁹ чувени сируп од малине³⁰ итд.

Јездимир и Радиша имају велики магацин и у Улици Браће Глишића који се састоји од приземља и два спрата. У приземље се смешта прехрамбена роба, која би у једном контигенту, између осталог, садржавала: вагон шећера (цакови од 100 kg), вагон пиринча (четири сорте), 600 kg кафе, пола вагона рибе сараге за славу Светог Николу, две тоне смокве, цистерну петролеја и друго.

На првом спрату складишти се емајлирано посуђе разних боја (браон, плаво, шарено, резедо) које такође стиже вагонима.

На другом спрату налази се стакло, набављано вагонима из Параћина, и увозни порцелан изузетног квалитета.³¹

- 26 „Занатлије и чување своје радње“, у: Миливоје М. Савић, *Наша индустрија, занати, трговина и пољопривреда : њине основице, стање, односи, важност, путеви, прошлост и будућност*, VII, Сарајево, 1929, 96.
- 27 Добривоје Глинтић (Кушићи, 1924) долази у Чачак 5. маја 1938, а већ 7. маја почиње да ради као шегрт код Јездимира Матовића. Поред смештања робе у магацин, имао је и друга задужења. Устајао би у 4 или 5 сати изјутра, очистио шпорет, наложио ватру, приставио кафу и са тестијом ишао по воду на бунар који се налазио код данашње главне Поште, где би се на воду окупило мноштво момака. Ове и друге појединости о пословању радње сачуване су од заборава захваљујући Глинтићевим казивањима аутору рада 28. децембра 2007. и 20. фебруара 2008. године.
- 28 Јездимир је остао у Глинтићевом сећању као строг али добар газда, јер је обичавао да, уколико би после инвентарисања робе зарада била добра, части шегрте и изведе их на вечеру. Наталија је упамћена као изузетно добра жена и мајка, која је шегрте хранила као своју децу. Када би за ручак био купус са пуно меса, говорила им је: „Једите, једном ово нећете имати.“
- 29 На пример, црна боја за памук звала се „палатин шварц ерве екстра“, розе боја „радомин бе“, а могла се купити и црна боја за вуну итд.
- 30 Откупљивали су малину (сорта „чачанка“) и кували је по специјалној рецептури коју је знао само Јездимир. Скували би по 2–3 хиљаде флаша сирупа и потом их продавали трговцима и кафеџијама. На жалост, начин справљања овог изузетног сока заувек је остао тајна.
- 31 Порцелан и посуђе набављани су преко браће Гезунана, београдских Јевреја који су трговали само на велико и бавили се увозом, највише из Чехословачке и Немачке. Били су увозници за целу Србију, а погинули су за време бомбардовања Београда 6. априла 1941. године. У кући Јездимировог сина Радивоја – Рака и унука Слободана – Џаје сачувани су изузетно леп и квалитетан розе сервис за чај од чешког порцелана, неколико комада посуђа, велики месингани ручни млин за кафу, округла дрвена шатула са угравираном Јездимировом посветом супрузи Наталији и још неки предмети, а посебно су вредни масиван месингани свећњак и руком осликана икона Светог Василија Великог.

Док су браћа Матовићи радили заједно са Јовићевићем, продавали су и текстилну робу. Међутим, после одвајања, текстил препуштају Јовићевићу.³²

Јездимир са супругом Наталијом и четворо деце³³ (Радмилом,³⁴ Радивојем, Стеваном и Владимиром),³⁵ најпре живи у Чупићевој улици број 10, а затим у

- 32 Једном су Јездимир и Радиша на поверење потписали менице које су касније морали да плате, те стога падну под стечај. Јездимиров кум Вукашин Спасовић, трговац из Ивањице, новчано им је помогао да поново стану на ноге. Најпре су производили и трговали са ракијом, па су, одуживши дуг, поново отворили радњу и отпочели трговину на велико и мало. Када су пали под стечај, Ђунисије Јовићевић се одвоји са текстилом, а Јездимир и Радиша су држали само колонијалну робу.
- 33 Јездимир и Наталија имали су још троје деце која су умрла убрзо по рођењу: Мирјану (27. децембар 1934 – 1. јануар 1935), Мијодрага и Надежду који „поживеше по 1 дан“. Њихов гроб са белим мермерним спомеником налази се уз породичну гробницу Матовића на старом чачанском гробљу, у непосредној близини гроба војводе Степе Степановића.
- 34 Кћи Радмила била је банкарски чиновник. У Радивојевој породици сачуван је њен девојачки дневник (*Дневник Матовић Радмиле IIIа*), вођен од 23. новембра 1934. до 14. фебруара 1936. године, када је, као ученица, становала код ујака и ујне у Београду. Поред личних размишљања, дневник дочарава живот српске престонице пре Другог светског рата: „24–XI–1935 год. Недеља [...] Стигла сам у једанаест сати у позориште али нажалост карата није било. Ја сам била сва очајна јер сам мислила да гледам „Мадам Бетерфлај“. Вратила сам се полако кући. Успут сам срела једно десет свадби [...] Субота 30–XI–1935 год. [...] После подне требала сам ићи са њим у позориште али све се то изменило. Ишла сам са сестром. Гледале смо „Ујежа“. Комад је врло леп и доста поучан [...] Недеља 1–XII–1935 год. [...] Тачно у дванаест била сам код стрица. После ручка навила сам грамофон и свирала све моје омиљене плоче [...] Понедељак 2–XII–1935. [...] У девет сати смо се уредили и отишли у цркву Александра Невског на причест [...] Недеља 8–XII–1935. [...] Пред подне дошао ми је брат из интерната. Он је био код нас на ручку. После подне пошла сам са сестром у биоскоп. Али нисмо добиле карте јер су све биле распродате [...] Четвртак 12–XII–1935 год. [...] После подне била сам са сестром у биоскопу. Гледале смо „Све за новац“ са комичарима Стан Лаурели и Оливер Харди. Комад је врло леп и много је смешан [...] Недеља 29–XII–1935 год. Већ одавно очекујем овај дан и радујем се њему. Данас су Материце. Једва сам чекала да сване да би везала маму и видела шта ми је купила. Свануло је. Устала сам брзо из кревета и завезала је [...] И осталој браћи и момцима радње мама је купила лепе поклоне [...] Уторак 14–I–1936 год. [...] Од свих дана у години највише волим Нову Годину а то је зато што је тај дан моја слава Св. Василије [...]“
- 35 У Завичајном одељењу Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ у Чачку, у легату новинара и књижевника Сенише Пауновића (1903–1995), чува се Јездимирово писмо датирано са Чачак 16 март 1966 г., којим се обраћа Пауновићу ради објављивања огласа у коме тражи „особу за домаћинство“: „Драги Сениша Захваљујем ти што си ми се јавио 12ог ов. м. Све твоје поздрави. Радујем се што си своју децу извео на пут, јер видим из дописнице. Ја сам ратник од 1912. до 1918 и ако сам прележао тифус и тешико био рањен баи тих дана кад су погинули браћа Рибникари у тој близини. Сада у овом II светском рату горе сам страдао јер сам изгубио децу. Стеван стрељан у Ваљеву, Радмила истерана из Словеначке и 20 дана возом путовала до Чачка у априлу 1941 год кроз „рај усташики“ и пропала. Лекова није имало и умрла 1943. Владе истеран из школе прешо у Београд и враћен натраг кад су се N трупе повлачиле из Грчке те и он батињан у Чачку. Моја жена Наталија било је прилика кад је сама остајала код куће те се разболела и умрла 1947 и. т. д. Мој син Рако

Улици Цара Лазара број 17 (данас Улица Драгише Мишовића), у великој чврстој кући од цигле која и данас постоји.³⁶ Потом станује у Рајићевој улици број 14, а касније се пресељава у Љубићку улицу, где живи до своје смрти 1969. године.³⁷

У богатој домаћинској кући Матовића посебан догађај је крсна слава Светог Василија Великог, коју Јездимир и Радиша, као ортаци, заједно славе првог дана православне Нове године, 14. јануара. За трпезом би се окупило по 50–60 гостију, а званице су долазиле и из Горњег Милановца.

Сва четири брата (Јездимир, Радиша, Глигорије и Војислав) чланови су Чачанског трговачког удружења.³⁸

отеран на рад у Немачку остао је жив са оштећеним здрављем. Није са мном у кући – добио стан преко школе и ја оста сам и Владе ми долази из болнице у априлу. Он је инв. рада I категорије [...]“ Писмо су у Пауновићевој рукописној заоставштини пронашли библиотекари Завичајног одељења Марија Орбовић и Оливера Недељковић.

36 У истом дворишту са Матовићима живеле су и породице Ерић, Булић, Петровић, Азањак и Радивојевић – породица познатог професора чачанске Гимназије у пензији, Љубомира Радивојевића Шаје (1932), који је евоцирао успомене на свог друга Владимира Матовића у тексту *Гарсон је имао душу*, објављеном у *Чачанском гласу*. – Год. 76, бр. 42 (24. октобар 2008), 29.

37 Старинског кова, Јездимир је изузетно држао до поштења и части, о чему сведочи и његово писмо упућено сину Радивоју – Раку, тада учитељу у Гучи, датирано са *Чачак 30/IX–1951: „[...] Нека ти буде пред очима доле наведена изрека великих људи која гласи и то: 1) Тражи истину 2) Љуби истину 3) Сачувај истину 4) Твори истину 5) Држи се истине 6) Брани истину све до смрти [...]“*

У другом писму, датираном са Чачак 8 априла 1960, напомиње: „[...] Nb: Зашто деци нисте зимус давали рибљи зејтин. Од сада до навршетка 17 година морају пити ако мисле да буду отпорни, здрави, добри и учени ђаци и учени људи светског гласа. Ја посрћем, срце слабо ништа не могу да спремим замор одмах и седнем. Да ми је да се и сачувам да не умрем пре него што ви дођете на после немарим и нек умрем, доста сам и живео многа чуда и муке претурио преко своје главе и леђа. Сад нека умрем да не дочекам нову лудорију велики сила ако се не споразумеју да се међусобно униште себе и цивилизацију. Дођи код мене твој тата Јездимир.“

Духовит и склон шали, волео је да суче бркове док би унуку Слободану причао о тешком детињству и ратовима. Умерен у храни, никада није пушио нити пио, а поподне се обавезно одмарао.

38 Имена све четворице браће Матовића налазе се на бирачком *Списку чланова Чачанског трговачког удружења, који имају права да буду бирани и да бирају чланове за Суд добри људи*, датираном са 15. децембар 1922, који се чува у Међуопштинском историјском архиву у Чачку. Међу 155 имена, Војислав је под ред. бр. 28, Глигорије под ред. 35, Јездимир под ред. 60, а Радиша под ред. 124. Поред имена и презимена, списак садржи и податке о месту рођења (село, срез, округ), датуму рођења и какву бранжу који трговац обавља.

Њихова имена, занимања и места становања уписана су и у *Бирачки списак општине чачанске* на другим општинским изборима после Првог светског рата, одржаним у Србији и Црној Гори, самим тим и у Чачку, 19. августа 1923. године. Војислав је становао у Улици Кнеза Милоша 42, Глигорије у Улици Кнегиње Љубице 8, Јездимир у Чупићевој 10, а Радиша у Добрачиној 8. За председника, кметове и одборнике биле су истакнуте три листе: Независне радничке партије Југославије – комуниста (носилац Таса Петковић), Демократске странке (носилац Радојко Ајдацић) и Радикалне странке (носилац

Као сви виђенији људи, и Јездимир је активан у политичком животу чачанске вароши, а даје и добровољне прилоге у роби и новцу.³⁹

Члан је Надзорног одбора Заједнице дома и школе чачанске Гимназије (1931/32, 1932/33),⁴⁰ основане фебруара 1931. године.

Јездимир и Глишо Матовић изабрани су за чланове управе Југословенске радикалне заједнице за град Чачак, на збору одржаном 22. септембра 1935. у сали хотела „Крен“.⁴¹

Јездимир је и један од чланова Школског савета чачанске Гимназије чија је прва седница одржана 5. априла 1945. године.

Међутим, Законом о национализацији из 1948. године радња „Јездимир Матовић и Другови“ је конфискована и запечаћена у року од 24 сата, а сва роба одузета.

После конфисковања радње, Јездимир Матовић живи од скромне пензије у спратној кући у Љубићкој улици број 14 (касније број 20). Преминуо је 3. априла 1969. године у 80. години живота. Сахрањен је 4. априла 1969. у 16 часова на Чачанском гробљу у присуству синова Радивоја и Владимира, браће Глиша, Арсенија, Угрена и Илије, сестре Мике, снаха, унука и остале многобројне родбине.

„Војислав Матовић и Брат“

Војислав Матовић, син Новака и Стојане, Јездимиров, Радишин и Глигоријев брат од стрица, рођен је у Пресеци 3. јуна 1889. Венчава се 17. јануара 1921. са Полексијом Петковић, кћерком Јована, послужитеља, и Кате, рођеном у Смиљевцу 18. марта 1889. Кум је био Петар Секулић, трговац из Чачка. Стрељан је у логору на Бањици 15. фебруара 1942.⁴²

Радивоје Пантовић). Војислав Матовић био је кандидат за избор одборника („Општински избори у Чачку 1923. године“, приредио Радош Ж. Мацаревих, у: *Изворник* (Чачак). – Бр. 5 (1988), 113–164).

39 Једном приликом је фирма „Јездимир Матовић и Брат“ приложила 20 динара за Дом стараца и старица у Чачку, свечано освешеном 8. јануара 1935. („Приложили су за Дом стараца и старица“, у: *Чачански глас*. – Год. 1, бр. 19 (13. новембар 1932), 3). Јездимир је био приложник и за сиротињску кујну, па је у једном наврату дао прилог од „3 кгр. макарона, 5 кгр. пиринча, 1 кгр. соли“ („Списак приложника за сиротињску кујну“, у: *Чачански преглед*, год. 2, бр. 3 (23. јануар 1936), 3).

40 Сва деца Матовића била су ученици чачанске Гимназије, о чему сведоче предратни *Школски извештаји Гимназије* (1928/29 – 1940/41).

41 „Месни Одбор Југословенске Радикалне Заједнице за град Чачак“, у: *Чачански преглед*, год. 1, бр. 1 (19. децембар 1935), 2.

42 Међутим, у књизи Радисава С. Недовића *Чачански крај у НОБ : слободари на стратиштима : 1941–1945*, Чачак, 2009, 258, наводи се: „Матовић Војислав, трговац из Чачка, цивил, ухватили га Немци и отерали у Грчку, где је страдао 1943“. Детаљнији биографски подаци о Јездимиру, Радиши и Војиславу Матовићу, као и скенирани документи о регистрацији радње Јездимира Матовића, добијени су љубазношћу Радоша Ж. Мацаревиха, архивског саветника Међуопштинског историјског архива у Чачку.

У Улици Краља Милана број 4, са седиштем на Великом пијацу број 10, Војислав са Глигоријем – Глишом⁴³ 1921. године отвара сопствену колонијално-бакалску радњу „Војислав Матовић и Брат“ у којој су се могли пазарити прехранбена роба, порцелан, емајлирано посуђе, стакларија и друго. Директно послују са Чехословачком, преко браће Гезунана, а надалеко су чувени у земљи. Радња има телефон број 34.

Своју делатност фирма често оглашава на страницама „Чачанског гласа“: „Ангро трговина Војислав Матовић и Брат Чачак Велика пијаца Телефон 34 Ових дана поново добија велику количину плавог камена и рафије за виноградаре. Иста радња добила је велику партију цакова за жито и увек имаде свежу минералну киселу воду из Врњачке бање“;⁴⁴ „Колонијална трговина ангро и детаљ Војислава Матовића и Брата Чачак ових дана добила је нарочити најфинији зејтин за јело и мешење који се одликује од досадашњег зејтина у квалитету, а цена је повољна. За исти зејтин као најбољи гарантује наша солидна радња.“⁴⁵ Продавали су и флит за уништавање инсеката.

У непосредној близини радње, на почетку Хајдук Вељкове улице, са леве стране, налазило се *Стовариште порцулана, посуђа и стакларије* које такође припада Војиславу и Глишу Матовићу. Преко пута стоваришта је хотел „Париз“, а поред Крушкова кафана.

Посебно је уочљива фирма изнад улазних врата са натписом: *ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ АМЕРИКАНСКОГ ПЕТРЕЛЕУМА БЕНЗИНА СВЕ СОРТЕ МАШИНСКОГ УЉА МАЗИВА НАФТЕ ПАРАФИНА и. т. д.* Као власници прве бензинске пумпе у Чачку тргују горивом за тада малобројна возила, вршалице и моторе са унутрашњим сагоревањем, петролејом за осветљење и осталим нафтиним дериватима. Продаја се врши „по сниженим ценама а нарочито за време сезонског вршаја да би се пољопривреда што више развила“. Фирма има своја стоваришта и у Пожеги, Ужицу и Ивањици, а житељи Горњег Милановца снабдевају се овим производима са стоваришта у Чачку.

Глишо Матовић је од 1922. до 1948. године заступник америчке фирме „Југословенска Стандард Оил Компанија“ из Њујорка (са представништвом у Београду) за Чачак и добар део Западне Србије: „Сва роба добијана је вагонски – сећа се 85-годишњи Глиша Матовић – а имао сам 600 буради по 200 литара и лагеровао сам у дворишту иза радње (угао Богићевићеве и Хајдук Вељкове улице), док је испред радње (угао Булевара Маршала Тита и Хајдук Вељкове) била бензинска пумпа. Пумпа је ручна, а две стаклене боце, свака по пет литара, наизменично су пуњене и пражњене из бензинског бурета. Није било

43 Глигорије – Глишо Матовић (рођен 10/23. јануара на дан светог Григорија Ниског, по коме је и добио име) био је најпре обућар, потом трговачки помоћник, а затим трговац. Како би отворио радњу, 1920. године упућује молбу Суду општине чачанске за издавање уверења о владању.

44 Чачански глас. – Год. 2, бр. 30 (23. јул 1933), 6.

45 Чачански глас. – Год. 2, бр. 52 (24. децембар), 5.

посебних резервоара... Тако је то било онда. И стизало се, јер није било возила ни корисника као данас.⁴⁶

Финансирао је велосипедске трке кроз Србију, а био је и играч модерних игара на гласу. Члан је првог Редакционог одбора локалног листа „Чачански глас“, за чије покретање даје ондашњих хиљаду динара.

Када му је 1948. године, као „народном непријатељу“ одузета радња, годину дана проводи у затвору у Дечанима.

Војислав и Глишо Матовић оставили су значајан траг и у политичком животу Чачка.

„Крајем априла 1929. године 131 грађанин Чачка упутио је писмени захтев Великом жупану Рашке области да се тадашња општинска управа замени новом [...] Ову петицију потписало је око десетак јачих трговаца, а остало су били углавном ситни трговци и занатлије. Према казивању савременика и једног од потписника петиције Глиша Матовића, трговца у пензији, потписивање приговора против тадашње општинске управе организовали су трговци и занатлије који су међу првима, под ударом економске кризе, отишли под стечај. Углавном, то су били радикали и демократи, каже Глишо Матовић.⁴⁷

Један је од потписника захтева чачанских трговаца и трговачко-занатлијске омладине који су „1928. године тражили да се зграда господара Јована Обреновића уступи Трговачко-занатлијској школи, пошто ће се ђаци Чачанске гимназије ускоро селити у нову зграду. У образложењу овог захтева наводи се податак да њихова школа има преко 300 ђака и трговачких и занатских струка.“⁴⁸

Међу 500–600 уписаних чланова, Глишо Матовић је изабран у Управу на скупштини месне организације новоосноване Југословенске националне странке, одржаној 14. јануара 1934. године.

Са јењавањем економске кризе и привредним оживљавањем 1935/36, када за председника општине уместо смењеног Радослава Раша В. Гавровића долази Радојко Солујић, трговац, један од већника је и Војислав Матовић.

Војислав је био и дугогодишњи почасни председник чачанског Фудбалског клуба „Борац“ и члан Надзорног одбора.

Школске 1936/37. године Војислав и Глишо Матовић прилажу по 10, а Радиша Матовић 5 динара у „Књижевни фонд Витешког Краља Александра I Ујединитеља“, који је Заједница дома и школе чачанске Гимназије основала у спомен на краља Александра Првог Карађорђевића.

46 Милољуб С. Пантовић, *Ауто-мото друштво Чачак : 1946–1981 : монографија*, Чачак, 1981, 10; Радован М. Маринковић, *Ауто-мото клуб Чачак : 1946–1996.*, Чачак, 1996, 14.

47 Јарослав Дашић, *Економска криза у чачанском крају : 1929–1933.*, Чачак, 1986, 156. ♣

48 Јарослав Дашић, *н. д.*, 171.

На књижевном конкурсy Заједнице дома и школе за 1938/39. годину фирма „Војислав Матовић и Брат“ прилаже награду од 300 динара за најбољи рад на тему „Рудно благо у нашој земљи“. Заједница дома и школе захвалила је фирми „Војислав Матовић и Брат“ као једном од бројних дародаваца новчаних награда и за светосавске темате на дан Светог Саве 1939. године

После конфисковања радње „Војислав Матовић и Брат“ Глишо Матовић бави се продајом лозова.

До своје смрти у 101. години (1995) Глишо је важио за најстаријег Чачанина. Испред робне куће „Партизан“ до недавно је стајала столетна липа коју је као калфа засадио испред некадашње сарачке радње где је изучио свој први занат. Ово племенито дрво било је живи споменик једном минулом времену, одолевајући свим прекрајањима у центру града, али је недавно ипак уклоњено.⁴⁹

*
* * *

У духу породичне традиције, и браћа Угрен и Милош Матовић држали су радњу на месту данашње књижаре-галерије „Службени гласник“. Угрен је имао радњу и у Мрчајевцима, док је Милош служио као најбољи познавалац текстила од Чачка до Љубљане, а радни век провео је у Трговинском предузећу „Партизан“.⁵⁰

49 Октобра 2008. године Јавно комунално предузеће „Градско зеленило“ извадило је Глишову липу из корена.

50 „Хроника једне породице : Матовићи некада : Матовићи данас“ / [Аноним], у: Чачански глас. – Год. 62, бр. 47 (19. новембар 1993), стр. 7.

**Cacak Tradesmen Matovic : Supplement for
Cacak History of Economy of XX Century**

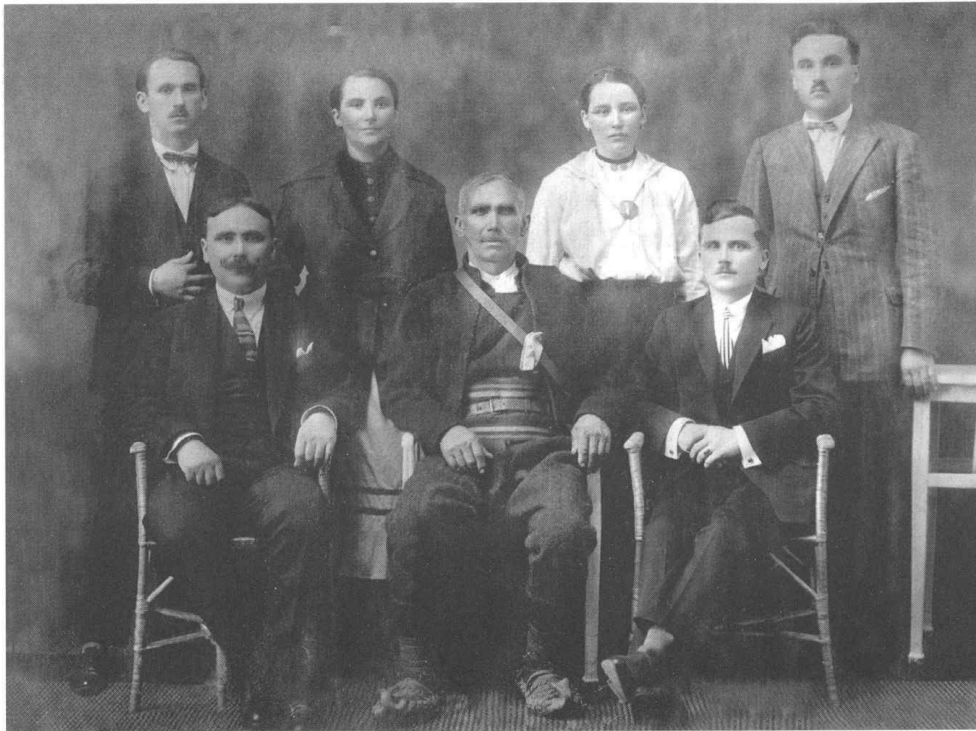
Famous Cacak tradesmen Matovic – Jezdimir, Radisa, Gligorije and Vojislav whose activity was at its peak between the two World Wars had a significant impact on economic and social development of pre-War and modern Cacak. Owing to their work, wisdom and rationality, those clever and hard working people from Preseca contributed significantly to the economic growth of the town where even today the memories on famous firms ‘Jezdimir Matovic & Associates’ and ‘Vojislav Matovic & Brother’ are still alive, although their owners and shops, physically, are not present for a long time.

Marijana MATOVIĆ, M.A.

**Les commerçants Matovic de Cacak : complément
à l'histoire économique de Cacak du XXème siècle**

Les commerçants renommés Matovic de Cacak – Jezdimir, Radisa, Gligorije et Vojislav, dont l'activité fut la plus intense entre les deux guerres mondiales ont grandement du mérite pour l'essor économique et social du Cacak d'avant-guerre et du Cacak moderne. Grâce à leur travail, leur réflexion et leur économie, ces hommes perspicaces et entrepreneurs de Preseca ont considérablement contribué à l'évolution économique de la ville dans laquelle même aujourd'hui existe le souvenir à la mémoire des célèbres maisons de commerce „Jezdimir Matovic et Amis“ et „Vojislav Matovic et Frère“, alors que même les commerces et leurs propriétaires physiquement ont déjà disparus depuis bien longtemps.

Marijana MATOVIĆ, Mr

1. Део породице Радивоја Матовића (1857–1938): (стоје лева надесно) Глигорије – Глишо, Василија, Милојка – Мика, Арсеније; (седе лева надесно) Јездимир, Радивоје – Јацо (отац) и Радиша („картонка“, 17 x 22 cm, Фото-атеље Дане Симић у Чачку, око 1920)

2. Јездимир Матовић (1889–1969) у српској војничкој униформи из балканских ратова (1912–1913) („картонка“, 11 x 17 cm, „Фото Добривоје Н. Симић – Чачак“)

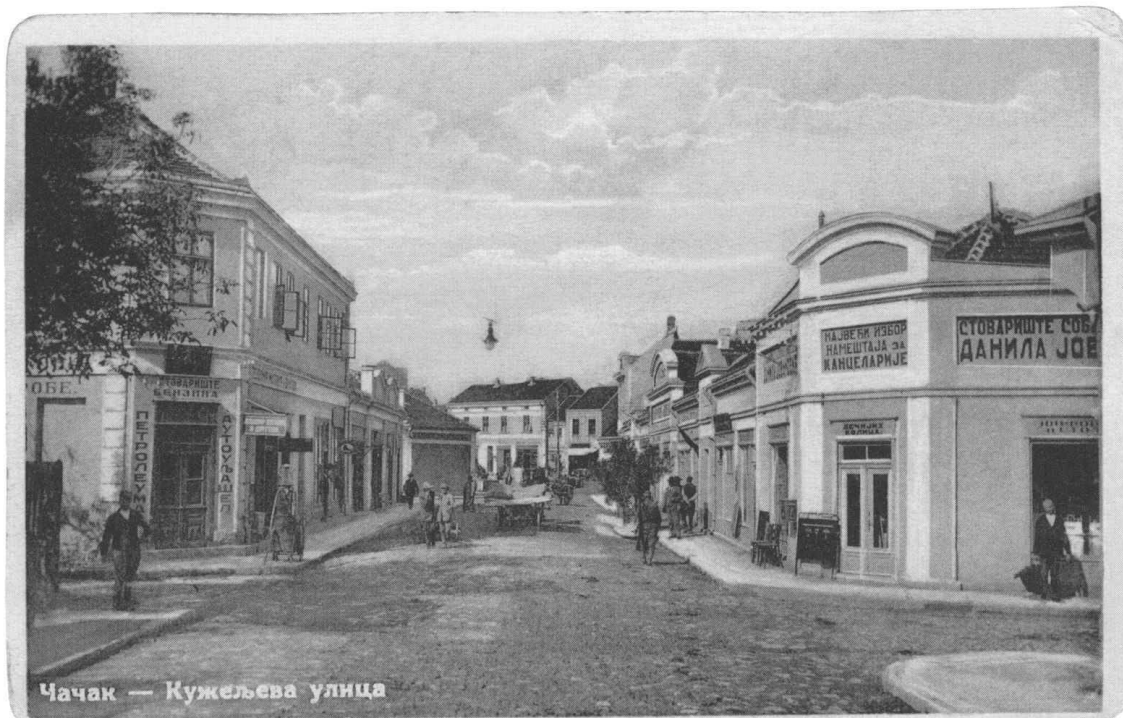
3. Фотографија-поштанска карта:
 Господ. Глигорју Матовићу трг.
 Чачак / Бања Ковиљача 7 јуна 1925
 год. / За успомену малом Јовану,
 Коси и Глишу од Стевана, Радивоја,
 Радмиле, Наталије и Јездимира
 Матовића. [десно седи кућна
 помоћница, име неупамћено]

4. Г-ђи Наталији Ј. Матовић,
 Чачак, ул. Рајићева 14: „Наталији Ј.
 Матовић за успомену од мужа, ћерке
 Радмиле и сина Владимира шаље
 поздрав Јездимир Р. Матовић“ (Фото
 „Надашки“ – Врњачка Бања 11. јула
 1934)

5. Наталија, Владимир и Јездимир
 Матовић (око 1936)

6. Кужељева улица у Чачку, снимљена око 1927. године. Лево је колонијално-мануфактурна радња „Јездимир Матовић и Другови“

7. Стоје (слева надесно): Јездимиров син Радивоје (1920–2000), снаха Радмила (1924–2006), жена и човек непознати; (доле) унук Слободан – Џаја (1949–2006), Јездимир Матовић и унук Предраг (1950) (8,5 x 13,5 cm, Фото-студио „Бајић“ – Чачак, 3. фебруар 1957)

8. Унутрашњост радње „Војислав Матовић и Брат“: Војислав Матовић (седи за пултом), Милан Калајџић из Гуче (стоји), Милан „Дрека“ Ковачевић (стоји), Глишо Матовић (наслоњен на пулт), остали непознати (17 x 23 ст, Атеље „Коџић“ – Чачак, пре Другог светског рата)

9. Трговачка радња „Војислав Матовић и Брат“ у Улици Краља Милана број 4: лево, испред врата стоји Војислав, а десно Глигорије – Глишо (17 x 12 ст, снимљено у Чачку пре Другог светског рата)

10. Стовариште порцулана, посуђа и стакларије на почетку Хајдук Вељкове улице које је припадало Војиславу и Глишу Матовићу. Налазило се у непосредној близини њихове трговачке радње „Војислав Матовић и Брат“. Иза дрвених сандука са робом стоје Глишо (лево) и Војислав (десно) (17 x 10,5 ст, пре Другог светског рата)

11. Чачански трговци, окупљени непознатим поводом (седе: други здесна Ђунисије Јовићевић, пети здесна Јездимир Матовић) („картонка“, 17,2 x 23,3 ст, са паспартуом 25,6 x 31,3 ст – Чачак, 10 април 1932)